

IRJA KOPONEN

Pilakalu

~~Kiusaajan~~
~~monet kasvot~~

Pilakalu

© 2021 Koponen, Irja

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-9896-6

Pilakalu

Olin kirjoittanut elämästäni päiväkirjaa kauan. Lukiessani niitä nyt, en ollutkaan enää varma, kuka siinä olisi kiusattu ja kuka kiusaaja. Tarina imaisi mukaansa lapsuuteni, sisarussuhteeni, avioliiton ja vanhan äidin. Hämärästi ne alkoivat kertoa kuin samaa tarinaa.

Äidin raivostuttava kysymys sytee yhäkin takaraivossani: Mitäpä sinä silloin itse teit? Miksi menit? Tuo oli kammottava kysymys, kun olisin kaivannut tukea ja lohdutusta.

Niin. Miksi en vaan estänyt lyömistä. Miksi en lähtenyt pois hyvän sään aikana. Tai ollut välittämättä, kuten äiti jaksoi ehdottaa.

Tutkimalla tarkemmin tuota lapsuuteni kysymystä tajusin olevani yhäkin itseäni vastaan. Kuin olisin kääntynyt puolustajasta syyttäjäksi. Miksi en lähtenyt tai ollut välittämättä. Jättäisinkö siihen itselleni valinnan varaa. Useinhan kiusaaminen etäännytetään oman työpaikan ulkopuolelle ja puhujasta tulee pahantekijä tai uhri, joka on kiusaamisensa itse ansainnut.

Tein tietoisien päätöksen. Alkaisin kirjoittaa. Keräisin otteita kirjoittamistani päiväkirjoista ”tuo on hyvä, tuossa on jotakin, tässä on tärkeää” -menetelmällä. Pian joukkoon alkoi kertyä otteita kirjeistä, runoista, muistelmista, havainnoista, unista ja lukemistani monista koskettavista kirjoista. Välillä muokkasin tekstejä ja kuvittelin henkilöiden tunteita ja ajatuksia. Tajuan ajautuvani yhä syvemmälle sotaan itseni kanssa. Olinko se minä, teinkö minä noin? Näenkö ja koenkö työtovereissani niitä lapsuuteni ihmisiä ja tilanteita, joissa kärsin ja pelkäsin. Ja syytänkö minä niistä nyt heitä?

Miksi sitten kirjoittaa, kun mieluiten vaikenisin ja unohtaisin koko asian. Se on vaikea kysymys.

Kostoko. Katumus. Vai itsensä auttaminen. Miksi muutoin kertoa ongelmistaan kuin vähentääkseen syyllisyyttään ja lisätäkseen toistenkin taakkaa. Katuisinko sitä? Imre Kertész panee miettimään tuota katumuksen ajatusta.

”Ainoa tapa harjoittaa katumusta voi olla sellainen rehellisyys, jolla ei ole mitään tekemistä kerskailevien paljastusten kanssa ja jota voidaan kokonaisuudessaan käyttää minua vastaan”. Vaatisiko rehellisyys jotain, mitä minulla ei ole? Kertész vielä varoittaa, että ”silloin kun katuu, hyökkää samalla turvonnut ego osille paljastelemaan, että on ollut niin hirveän rehellinen.”

Ymmärrän, että tällä valitsemallani tutkijan tiellä soditaan kovilla panoksilla ja valmistaudutaan taisteluun. Olen vastakkain uhmakkaan ja pelkäävän puoleni kanssa. Mutta samalla apua anovan. Kerään voimavaroja ja odotan, että mutkille vääntynyt vastustajani menee polvilleen. Olenhan odottanut pitkään ja kerännyt aineistoa, jolla tekisin yllätyshyökkäyksen. Vastustajan on kukistuttava. Väärä mielikuva itsestäni on murskattava.

1. luku

”Istu!”, viittaa toimitusjohtaja käskevästi pöytänsä toisella puolella seisovalle Iralle.

Ira hämmentyy johtajan kireydestä. Hän huomaa tuolin ja istuu-tuu. Hän vaistoa pahaa. Polvet tärisyvät. Iran on pitänyt ilmoittaa sihteerialle tarkka syy tuloonsa.

– Ennen kuin sanot yhtään sanaa, haluan tehdä sinulle yhden asian selväksi, johtaja painottaa. Kaikki mitä he ovat sinulle tehneet, on siihen minun lupani, hän äärimmäisen kylmästi ilmoittaa.

– Mutta kun, nehän ovat kohdelleet minua niin huonosti, Ira par-
kaisee. Minä haluan kertoa siitä, sitä varten minä tänne tulinkin.

Hän on tyrmistynyt johtajan avauksesta. Onneksi hän on pan-
nut ylös paperille, mistä aikoo kertoa. Hän siirtyy lähemmäs tuo-
lin reunaan, kököttää jalat jännityksessä. Kurkkua kuristaa. Hän ei
katso enää johtajaan, mutta tuntee tämän jotenkin hymähtelevän.
Ira tuijottaa lattiaa ja välillä sylissään olevaa muistipaperia. Vapisevat
varpaat pitävät polvia rasittavasti ylhäällä.

– Olen kokenut syrjintää Meerin taholta, hän aloittaa vaikeasti.

Häntä yskittää. Kurkusta kuuluu kakomista, ääni meinaa painua
maan alle.

– Meeri lähettää Rauskin niille työnjohdon kursseille, joissa minä
olen aikaisemmin ollut, hän suoristaa selkäänsä ja nyt melkein kan-
telee. Eikä siitä edes keskustella minun kanssani, mielipaha ja pet-
tymys särähtää äänestä.

Ira huomaa, miten hänen päänsä on alkanut tehdä vahvistavia – niin niin -nyökkäyksiä. Häntä kohdellaan tosi huonosti.

– Ja tuuratesani palkanlaskijoita minulle ei makseta kuten niille muille. Ja sanotaan vielä sinun vetävän punaisen viivan minun palkankorotukseeni. Päälle, hän sitten lisää yrittäen estää ääntä karkaamasta.

Ira kerkeää ajatella, että tästä se johtaja vasta tykkääkin. Että, on niin paljon valtaa. Vetää viivalla yli. Punaisella. Hän kuulee johtajan tuhahduksen. Hän ei uskalla katsoa.

Sydän on jossakin käsittämättömässä hätätilassa, vaikka kukaan ei sano mitään. Hän on itse rauhallisuus. Eikä häntä enää pelota. Jokin kylmä on laskeutunut mahaan. Hän seuraa kaikki aistit terävinä. Tämä on kuin unta. Hänhän näkee paljon unia, ihan selviä, juuri tämän kaltaisia. Ira vilkaisee sivulleen nähdäkseen tuolin syvyyksiin uponneen johtajan omahyväisen pikku virneen. Sen ihan saman, minkä näki siskolla tämän päästessä äidin syliin. Hän kuulee johtajan hengityksen.

– Minusta tuntuu, että minun työtäni ei arvosteta, enää, ja että minulta on viety esimiehelle kuuluva arvovalta, lisää Ira rauhallisesti.

Johtaja naurahtaa nyt ääneen.

– Kuulehan sinä nyt Ira, se arvovalta, kun tulee ansaita, ja nousee pirullisesti hymyillen lopettaen näin istunnon.

Irasta tuntui kuin johtaja olisi riisunut hänet siihen tuolille ja sanonut: Sinussa kun ei ole mitään, ei sitten yhtään mitään. Olet täysi nolla.

Jälkeenpäin Ira ei voinut käsittää, miksi hän vielä alensi entisestään itseään. Johtaja vain hetki sitten oli julistanut tuomionsa, alaistensa teot oikeutetuksi ja Iran kiusaaminen saisi jatkua. Miksi hän ei kääntynyt kannoillaan ja lähtenyt? Tai noussut. Jättänyt koko laitosta. Se suututtaa ihan hirveästi. Jutellessaan myöhemmin erään johtokunnan naisedustajan kanssa, tämä melkein hihkaisee: – Sehän se kiusaa kaikkein eniten siinä talossa. Toimitusjohtaja!

Ira on silloin tällöin pyytänyt johtokunnan vaihtuvia jäseniä kiin-

nittämään huomiota johdon käyttäytymiseen, mutta eräs toinenkin päättäjä vaan tokaisi: – Sitähän on kaikilla työpaikoilla.

Eikä sanojana ollut kuka tahansa, vaan yksi kaupungin vaikutusvaltaisimmista naisvaltuutetuista.

2. luku

On talon pikkujoulu. Ira seisoo kahden työtoverinsa kanssa nauttimassa juhlahuomaa teatterilämpöissä. Menossa on viimeinen pikkujoulu ennen eläkkeelle jäämistään. Kauempana seisova johtokunnan puheenjohtaja tuntee vierellä seisijan ja tulee tervehtimään. Muut johtokunnan jäsenet seuraavat perästä ja levittäytyvät heidän ympärilleen. Syntyy vilkas keskustelu kaupungin työntekijöiden yleisestä jaksamisesta ja työyhteisöjen henkisestä ilmapiiristä.

Kuin ammus karkaavat sanat Iran suusta ja alkavat kuuluttaa häpeällistä tarinaa.

– Minulla on hallintotieteiden maisterin tutkinto ja kolme muuta tutkintoa, mutta teknisenä laitoksena tämä talo ei ole niitä tarvinnut. Eikä minulla ole viime aikoina ollut edes juuri töitä, parkaisee Ira jo kovemmalla äänellä.

Syntyy kauhea hässäkkä.

– Eihän se nyt noin voi olla. Ei voi olla totta – ei kerta kaikkiaan, koventaa ääntään ihmisoikeusjuristi käsiään viuhkana pyörittäen.

– Tämähän on moderni ja hyvämaineinen laitos, koko kaupungin ylpeys, jatkaa toinen painokkaasti seuraten äskeisen sanojan käden siroja kaarteita.

Koko joukko yhtyy ihmettelyyn. Kertomus tuntuu uskomattomalta. Tänä päivänä. Tässä kaupungissa.

Vieressä seisova työtoveri huokaa hartioitaan nostaen, että kukaan ei ole voinut asialle mitään. Puheenjohtaja puistaa päätään

ja katsoo kysyvästi Iraan. Ira vaan huokuu, eikä tiedä hädissäänkö vai iloissaanko. Sivummalla, melkein Iraa vastapäätä seisovat osastojen johtajat näyttävät valpastuvan. Ira lukee heidän kasvojaan kuin avointa kirjaa. *Mitä se Ira on taas keksinyt? Se niine hienoine tietoineen on sitten yks maan vaiva.* Hämmennys ja kysymys pais-taa johtajien ilmeestä. *Miksi johtokunnan puheenjohtajakin on noin vakavan näköinen ja näyttää vielä kuuntelevan Iraa,* yksi selvästi hermostuu.

Tietääköhän katselija itse, miten selvästi halveksunta ja ylemmyys näkyy kasvoilta, ennättää Ira rekisteröidä vastapäätä seisovien esi-miestensä ilmeitä. Mutta nyt hän vaan riemuitsee. Jotakin vapautuu hänessä. Hänen vuosien tuskansa on ainakin nyt huomattu. Kuin itkua työntäisi. Nyt ei ole sopiva aika kyynelille, hän komentaa itseään. Ira on toisaalta yhtä yllättynyt tästä tilanteesta kuin toiset hänen sanoistaan. Hän on kyllä jotain tällaista odottanut, mutta ei enää uskonut siihen. Että, totuus tulisi esiin. Hänen totuutensa. Hänhän siinä olisi syyllinen, se tehtäisiin hänestä nytkin, kyllä hän sen tietää. Huono työntekijä, selitettäisiin. Epäkelpo. Mutta hän ei enää välittäisi.

Koko johtokunta tietää ja on nyt heidän asiansa, mitä jatkossa seuraa. Vuosia sitten yksi miespuolinen johtokunnanjäsen vähätteli kiusaamisen olevan vain sitä iänikuista naisten välistä taistelua.

Ajatus vavahduttaa

Iran pysähtyy lukemaansa. Että, myös murhattu olisi syyllinen omaan murhaansa. Ajatus askarrutti häntä kovasti. Mistä se kertoi? Siitä että murhattu vaikuttaisi jotenkin siihen, että tulisi murhatuksi. Olisiko siinä jotain uutta kuvakulmaa hänenkin ongelmaansa. Että, hän itsekin Ira, olisi jotenkin syyllinen kiusatuksi joutumiseensa. Hänhän selvästi pelkäsi jotakin, jotain epämääräistä.

Näkyvätkö hänen sisäiset kokemuksensa käyttäytymisenä ja suh-
tautumisena täällä työssä? Että hän toistaisi vaikka lapsuuttaan. Hän koettaa avata asiaa Bruce Liptonin sanoin:

”Jos alitajuinen mieleemme olisi varustettu terveillä käyttäytymismalleilla, voisimme menestyä elämässämme edes tiedostamatta koko asiaa.”

Siinähan se on, hyvä alku. Hyvin onnistunut lapsuus näkyisi myös työpaikalla menestymisenä. Emme niin helposti ajautuisi konflikteihin. Mistä terveen ihmisen terveet käyttäytymismallit sitten oikein tulevat? No lapsuudesta, sanoo Ira itsevarmasti. Ehkä.

Hän miettii myös Anna Freudin sanoja: ”Kun äiti ymmärtää, kunnioittaa ja tyydyttää lapsen toiveet kykyjensä mukaan, on hyvät mahdollisuudet siihen, että lapsen ego osoittaa samaa kärsivällisyyttä. Ellei äiti näin tee on lapsella taipumus sisäiseen konfliktiin, joka on eräs neuroottisen kehityksen edellytyksistä.”

Nämä ristiriitaiset tunteet ovat herkästi läsnä, Ira tunnistaa. Häntä vetää sisäinen tarve tulla esille ja näyttää itseä, sanoa että minäkin osaan, olen hyvä. Samanaikaisesti häntä työntää epävarmuus ja pelko kohdata puutteitaan ja toisten arvosteluja. Kun hän saa sitten rohkeutta hän rynnii ja esittää asiansa suorasukaisesti. Hänen on myös vaikeaa valita mihin porukkaan hän täällä työssään tuntuisi kuuluvan ja siksi jättäytyy helposti ulkopuolelle. Häntä hallitsee myös lapsuuskodin ristiriita: toisaalta ylempien kunnioittamisen tarve ja toisaalta voimakas herran pelko. Myös selvä jako huonompi- ja parempiosaisiin. Tämä tarve on omiaan työntämään häntä sisäiseen konfliktiin, ristiriitojensa kasvualustaan. Lapsuudessa eriarvoisuutta näkyi muun muassa koulutuksen arvostuksesta. Arkkitehti serkku oli jotain, mitä rakennustyömiesserkku ei ollut. Arkkitehti sai vierailulla kahvinsa etukamarissa, rakennusmies tuvan pöydän kulmalta

3. luku

Iran kauppakoulu on päättynyt. Eletään toukokuun loppua. Katuja piiskaa sade. Kaivot eivät jaksu vetää kadun pinnassa pyöreänä kiitäviä vesimassoja, ja Ira joutuu hyppimään lätäköiden yli päätyen aina uuteen rapakkoon. Hänen uudet valkeat urheilutossunsa menisivät nyt ihan pilalle. Mutta ei se mitään. Hän on saavuttamassa kulman, josta käännytään äkkijyrkkään vasemmalle ja siinä se sitten on: Yksi kaupungin isoista hallintokunnista. Hän on ollut siellä jo edellisenä kesänä. Ovesta päästää nainen, ehkä yläkerrasta. Ira tervehtii ja ravistaa vedet sateenvarjosta. Hän jatkaa ensin toimistopäällikön luokse ilmoittautumaan ja tuo sitten sontikan ja villatakin samaan punaiseen peltikoppiin kuin viime kesänä.

Hän moikkailee tuttuja. ”Hei, hei!” kuuluu joka puolelta. Hänen sydämensä hyrisee ilosta. Työtoverit tietävät, että Ira on iloinen ja topakka kaksikymmennelivuotias, itseensä luottava kahden lapsen yksinhuoltaja. Hän on valmistunut merkantiksi, saanut stipendin ja jatkaa yksityisesti merkonomiksi. Ira saa heti kuulla, että nyt talossa olisi valittavana useita vakinaisia virkatehtäviä. Monet olivat lähdössä eläkkeelle.

Asiakaspalvelijaksi

Ira nimitetään asiakaspalvelijaksi ja pian siirretään sisäisellä siirrolla vapautuneeseen kanslistin virkaan. Hänelle pedataan nyt paikkaa to-
tisesti. Suurin osa toimistotyöntekijöistä on kanslisteja, apulaiskans-
listeja ja toimistovirkailijoita. Yllättäen molemmat palkanlaskennan
viranhaltijat ovat lähdössä. Toinen uuteen työpaikkaan ja toinen
useiden leikkausoperaatioiden uuvuttamana helpompiin tehtäviin.
Tilanne on vaikea. Kaikki alakerran asiakastiloissa pohtivat samaa
ongelmaa. Toimistopäällikkö hieroo käsiään ja kuleksii hermostu-
neena edestakaisin. Mitä nyt tehdä? Kenestä seuraaja? Mies näyttää
siltä kuin koko maailma olisi romahtamassa ja siinä edessään istu-
vien asiakaspalvelijoiden olisi se jotenkin estettävä.

No mutta Ira, sehän se! Juuri hyvillä papereilla valmistunut tyt-
tönen ihan siinä valmiina käden ulottuvilla. Viran avoimeksi ju-
listaminen ei tulisi nyt kuuloonkaan. Se olisi liian pitkä ja vaikea
prosessi.

– Mistäpä sen sitten tietäisi, että sattuisi edes sopiva, kysellee toi-
mistopäällikkö hullukurisesti naamaansa väännellen.

Koko viisihenkinen toimistoporukka yhtyy nyt päällikön hätään
ja kääntää vaativan katseensa Iraan:

– Sehän se on Ira, se on Ira. Kehumisen kilpalaulanta alkaa. Häntä
ylistetään ja kannustetaan. Kyllä sinä voit. Osaat sinä.

Ira oli talossa jo edellisenä kesänä ja osoitti sopivuutensa ja nä-
päkkyytensä ja kaikki vielä tykkäsivätkin hänestä. Hänhän olisi
tähän uuteen virkaan täydellinen valinta. Ira jarruttelee ja tuskai-
lee. Tehtävä olisi varmaan hirveän pikkutarkkuutta vaativaa, eikä
se häntä suoraan sanoen edes kiinnostanut. Palkat. Hui kauheeta!
Ei ikinä. Kuinka hän voisi tässä ja nyt sanoa: En halua, en nyt enkä
myöhemmin. En ikimaailmassa halua palkkoihin. Menkää suolle
esityksinenne, hän jo itkua vääntää.

Häntä pelottaa. Ja kauhistuttaa. Tunnelma siellä huoneessakin on

jo niin ahdistava ja ne kaksi niin totisia verrattuna vaikkapa siihen viimekesäiseen kassan huoneeseen, tai nyt tähän omaan 'pilttuu-seen' tässä isossa asiakasaulassa. Tässä on niin hyvä. Hän tykkää olla lähellä toisia, nähdä ja kuulla puhetta ja naurua. Hänestä on hauskaa palvella asiakkaita. Hän ottaa niitä vastaan toistenkin vuorolla auttaakseen näin vanhempia ja väsyneiltä näyttäviä työtovereitaan. Hänelle on tarjottu jo kahta muuta tehtävää, joista hän on kieltäytynyt. Nyt hän ei enää uskaltaisi kieltäytyä. Vielä kun se toimistopäällikkökin on niin ystävällinen ja niin hankalassa tilanteessa. Mutta raskaalta tämä päätös Irasta tuntuu. Sydänelässä kiristää. Itku pääsee väkisen.

Niinpä hänestä tehdään kahdensadan hengen palkanlaskija. Siltä seisomalta. Vastuullinen tehtävä, isot rahat ja hän tekemässä sitä ihan yksin. Yksi työtovereista, se tulevien vuosien hymyssä suin ilkeilijä, se jolle Ira oli tehnyt näitä ylimääräisiä työvuorojakin, sanoo nyt imelästi.

– Nythän sinä Ira voitkin näyttää meille kaikille, mihin sinä oikein pystyt.

– Minua kyllä pelottaa, saa hän vastatuksi.

– Noo mikkäähk seh nyt, toinen venyttää naama pyöreänä kuuna.

Hän ei kyllä pidä tuosta naisesta yhtään. Vanha ja lihava. Ja ilkeä. Silti hänen kauttaan Ira kokee jotain lapsuutensa siskoilta vaille jääneestä lämmöstä. Kerran hän ojentaa nuorta Ira-tyttöä näyttämällä tälle 'paikkaa' talossa. Hän osoittaa pullealla, hyvin lakatulla etusormellaan lattialle pudottamaansa kumia ja sanoo mairealla venytysäänellä:

– Nostapas sinä Ira niillä piienenillä kätösillä se kumi siitä lattialta.

Häneen sattui tuo ”piienenillä kätösillä”, ne kun ovat olleet hänen ainaisen häpeänsä kohde, ne niin suuret kätensä. Hän on saanut kärsiä lapsena tukkimetsässä paleltuneista ja maatöissä levinneistä käsistään, ennen muuta siitä oikeasta, joka oli jäänyt traktorin ve-

toriimun ja kiven väliin pellosta kiveä nostettaessa. Käsiä ei voinut olla huomaamatta ja niitä hän myös piilotteli.

Työn arvostus

Ira mielestä työssä tärkeintä olisi se, miten muut sitä työtä arvostavat ja että huonojakin oloja kestäisi, kun vain saisi arvostusta. Monet hänen työtovereistaan ovat etäisen tuntuisia ja aika vanhoja, ainakin nelikymppisiä ja usein vaan katsovat häntä, tuijottavat. Virkaan nimitetyn uuden tehtävän haaste myös kutkuttaa häntä. Näin nuori ja kohta vastaisi koko laitoksen palkan maksusta. Palkkakin olisi hyvä, parempi kuin kanslistin ja parempi kuin siinä aikaisempana autokoulun toimistonhoitajana. Se työpaikka vaan oli ollut niin hyvä. Työtoverit aivan ihania, monet ystäviä vieläkin. Autokoulun opettajat ja korjaamon pojat, esimiehet ja ne kaksi kotoista siivoja, niitä hän ikävöi todella. Toinen heistä kehotti Iraa pukeutumaan avioituttuaan rouvan tavoin. Hän yhdeksäntoistavuotias maalaistytönäinen naureskeli tälle hassulle neuvolle hämillään. Joka aamu heille tuotiin tuoksuvat kahvileivät leipomosta. Yhäkin naurattaa se vikkeli leipuri, joka kantaen olkapäällään juuri uunista otettua viinerivattia huusi käytävää pitkin juostessaan koko mies naurua täynnä:

– Hyvät huomenet kaikille!

– Huomenet, huomenet! he vastasivat nauraen.

Hyvä palkka

Tässä työssä hyvää olisi palkka. Nyt hänen ei tarvinnut enää siivota työvoimatoimistoa, eikä olla iltakassana Anttilassa. Mutta työstä hän ei ymmärtänyt yhtään mitään. Ihanko tuosta vaan palkkoja laskemaan? Hän ei ollut tuollaisia sopimuksia edes koskaan nähnyt. Pi-

täisikö hänen nyt vaan uskoa näitä vanhempia ihmisiä, toimistopäällikköäkin, joka hänet tähän työhön laittaa? Että, hän pärjäisi. Se vaan jotenkin näkyisi hänestä. Mutta eihän se nyt niin voi olla. Vai voiko?

Iraa hirvittää nuokin isot palkkakorttikärryt tuossa seinän vieressä. Kierot, siirrellessä menevät kirskuen, minne tahtovat, hän on nähnyt. Rautaa. Tai peltiä. Kumisevatkin ilkeästi. Hän on käynyt salaa ohimennen kynnellä kanteen naputtamassa. Kamalan kumiseva äänikin. Ihan ontto. Hän on kuullut, että palkat olisivat toimistotyön yksi vaikeimpia osa-alueita. Oliko se totta?

Työpaikan esittelyä

Iran työpaikka sijaitsee jyhkeässä entisessä teollisuusrakennuksessa. Rakennus on kolmikerroksinen ja sen seinät ovat tumman ja vaaleamman ruskeaa tiiltä ja puuta. Rakennus on L-muotoinen ja sen tontti jää neljän kadun sisälle, lähelle kauniisti kiemurtelevaa laiva- ja satamarantaa. Ravintolat ja kahvilat ympäröivät rakennusta kolmelta sivulta. Rakennuksen pohjoispuoli on myöhemmin rakennettu ja sitä kutsutaan puupääksi. Tonttia kiertävässä taimmaisessa aitauksessa on pieni portti, josta Ira pujahtaa joskus lounastauolle läheiseen pikkukahvilaan. Isossa pihassa on paikat työntekijöiden autoille, osa sähkölämmityspistokkeella varustettuna. Se on hyvä työetu. Keskustelupalstalla jotkut kertovat taistelevansa vapaista autopaikoista ja stressaantuvansa jo työhön mennessään. Iran ei ole koskaan tarvinnut, hän kävelee kahden ja puolen kilometrin työmatkansa.

Ira pitää tänä aamuna avainta kädessään jotenkin erikoisen hellästi ja kuin viestittäisi vastaantuleville: – Katsokaa, minä menen tähän rakennukseen, rakkaaseen paikkaan, työhöni. Ettekö tekin haluaisi?

Sitten hän tökkää avaimen reippaasti avaimenreikään ja vetäisee toisella kädellä oven. Suoraan käytävän päässä yläkertaan johtavien

Jäätyäni eläkkeelle uskoin päässeeni sovintoon itseni kanssa. Väärin! En minä ollut. Katsoin kiusaamista käsittelevää ohjelmaa ja tunsin syvää raivoa. Vihan palo sytytti minut kuin ilmiliekkiin. Tunsin valtavaa pettymystä. Enkö minä ikinä pääsisi tästä kidutuksesta. Pitikö se kaikki vielä muistaa kuin eilinen päivä. Mikä ihme oli saattanut topakan ja hyvin koulutetun naisen kaikkien silmien alle vuosikausia kiusattavaksi?

BoD

9 789528 098966